

GRIPA

Klīniskās aktualitātes

Dr. Velga Kūse

SIA «RAKUS» stacionārs

“Latvijas Infektoloģijas centrs”

2017.g. 27.oktobris

Akūto respiratoro slimību izsaucēji

Vīrusi

gripas
paragripas
respiratori sincitiālais (RSV)
adenovīrusi
rinovīrusi
enterovīrusi
reovīrusi   u.c.

Mikoplazma

Baktērijas

stafilokoki   (dif.diagnoze – alergēni,
streptokoki   ķīmiskas vielas)
legionellas
hlamīdijas   u.c.

Sēnītes

kandidas
aspergilas   u.c.

Patoģenēze

- Izraisītāja iekļūšana augšējos elpošanas ceļos
- Primārā replikācija (primārā lokalizācija)
(gļotādas epitēlijšūnās vai limfoīdos audos)
- Virēmija, bakteriēmija, toksinēmija
- Izraisītāja diseminācija dažādos orgānos
(sekundārā lokalizācija)
- Izraisītāja eliminācija un imunitātes veidošanās

Biežākie sindromi

Rinīts

Sinusīts

Faringīts

Tonsilīts

Traheīts

Epiglotīts

Laringīts

Bronhīts

Pneimonija

GRIPA

Influenza, gripa

- **Influere** – iebrukt (latīņu val.)
- **Gripper** – satvert (franču val.)

GRIPA

- akūta infekcijas slimība, kuru izraisījis gripas vīruss (A, B, C)
- “lipīga” infekcijas slimība
- slimība norit epidēmiju, pandēmiju veidā

Gripas vīrusi

A vīrusi – plaši izplatīti

- izsauc slimību cilvēkiem un dzīvniekiem
- augsta mirstība epidēmiju laikā veciem cilvēkiem

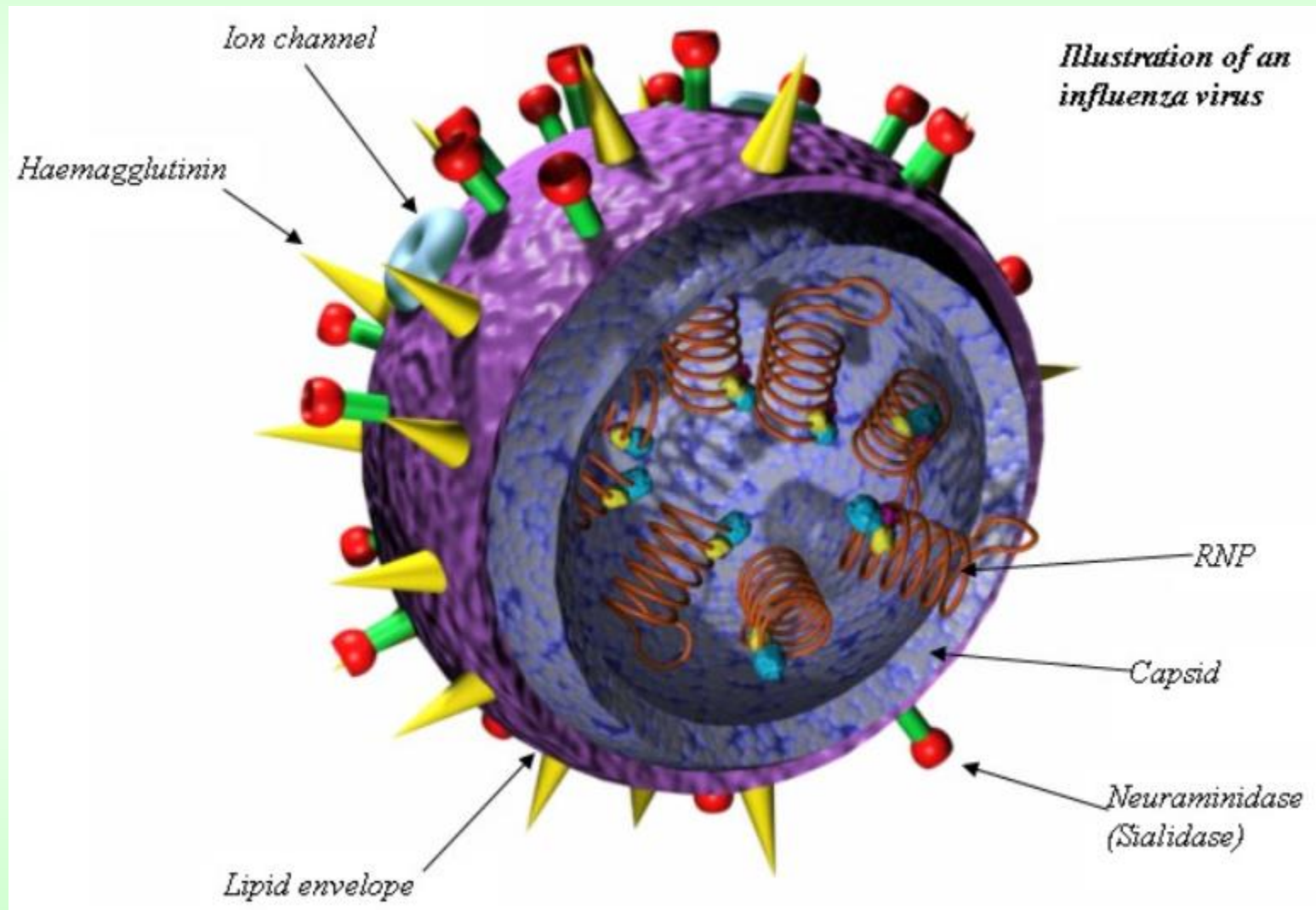
B vīrusi – plaši izplatīti

- rada A gripai līdzīgu klīnisko ainu
- augsta mirstība epidēmiju laikā visu vecumu cilvēkiem

C vīrusi – nenozīmīgi slimības izraisītāji

- neizsauc epidēmijas, pandēmijas

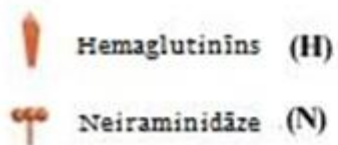
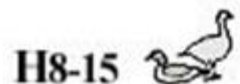
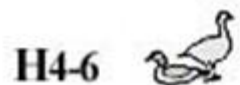
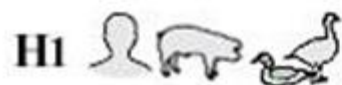
Gripas vīrusa struktūra

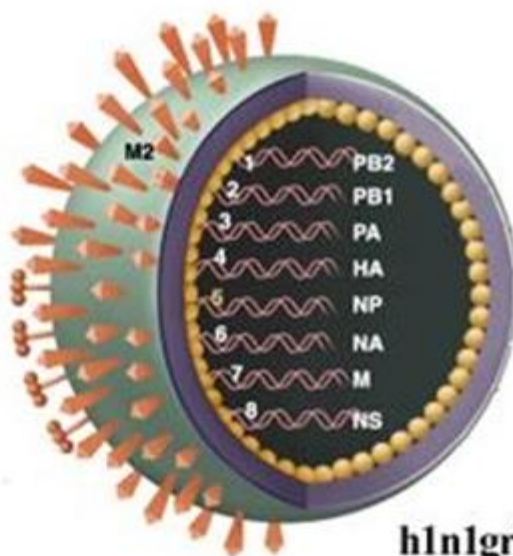
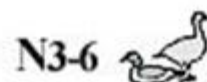

Gripas A (H1N1) vīrusa struktūra

Hemaglutinīns

Neiraminidāze

h1n1gripp.ru

Epidēmija – saslimšanas gadījumu skaita straujš pieaugums un slimības strauja izplatīšanās konkrētā teritorijā (100 gadīj. uz 100 000 iedzīvotāju 1 ned. laikā)

Pandēmija – gripas vīrusa struktūras būtisku pārmaiņu dēļ strauji pieaugošs saslimšanas gadījumu skaits, strauja infekcijas izplatīšanās, smagu klīnisku formu pieaugums, netipiski augsta mirstība, skartas plašas ģeogrāfiskas teritorijas

Gripas pandēmijas

1. 1918.-1920. g. “Spāņu gripa” A(H1N1) tips. Saslima apmēram 500 miljoni cilvēku, nomira 20 miljoni.
2. 1957.-1959. g. Āzijas gripa A(H2N2) tips. Saslima apmēram 2 miljardi, nomira 1 miljons cilvēku.
3. 1968.-1969. g. Honkongas gripa A(H3N2) tips. Mirušo skaits nedaudz pārsniedza 1 miljonu.
4. 2009.-2011. g. A(H1N1).

Gripa

Inficēšanās notiek:

- ar gaisa pilieniem, kas rodas, inficētai personai runājot, šķaudot, klepojot
- netieša kontakta ceļā ar netīrām rokām, priekšmetiem, kas kontaminēti ar slimo cilvēku elpceļu sekrētu, kurā atrodas vīrusi

Klīnika

Inkubācijas periods – dažas stundas – 7 dienas

Vadošie simptomi – intoksikācija
– elpošanas trakta bojājums (katarāls sindroms; traheīts)

Slimības sākums – akūts

Sistēmiskās izpausmes – drudzis
t^o (38°-40^oC)
sauss, kairinošs klepus
sāpes aiz krūšu kaula
galvassāpes
nespēks
muskuļu sāpes
kaulu-locītavu sāpes
anoreksija
vemšana
šķidra vēdera izeja
hemorāģisks sindroms

Katarālās izpausmes – sausums žāvā,
aizlikts deguns,
(±hiperēmija)

Traheīts – sāpes aiz krūšu kaula
– sauss klepus

Diagnostika

Klīniskā aina

Epidemioloģiskā situācija

Laboratoriskie izmeklējumi:

- vīrusa vai tā Ag atrašana augšējos elpošanas ceļos

- imūnfluorescences metode

- **PQR**

- audu kultivēšanas metode

Papildus izmeklējumi

- klīniskie

- bioķīmiskie

- staru diagnostikas

u.c.

Gripas A(H1N1) ārstēšana

1. Etiotropa

Pretvīrusu terapija

Medikamentu grupa	Medikaments	Iedarbība	Indicētais vecums	Lietošanas forma	Lietošanas kurss
Neiraminidāzes inhibitori:	<i>Oseltamivirs</i> (TAMIFLU – firma Roche)	Uz A un B gripas vīrusu	> 1 gads	Kapsulas, šķīdums	5 dienas 1 kaps. x2
	<i>Zanamivirs</i> (RELENZA – firma GlaxoSmithKline)	Uz A un B gripas vīrusu	No 5 gadiem	Inhalējams pulveris	5 dienas 2 inhal. (2x5 mg)x2

2. Patoģenētiska

Šķidruma bilances nodrošināšana

1,5 – 2 l d/n

2,0-3,0 g C vitamīns

2-3 dienas

3. Simptomātiska:

- pretsāpju
  - prettemperatūras
  - pretklepus
- } līdzekļi

4. Komplikāciju ārstēšana

Gripas komplikācijas

Plaušu komplikācijas

Primāra gripas vīrusa izraisīta hemorāģiska pneimonija. Šajos gadījumos gripa noris zibensveidā ar ļoti augstu temperatūru, hemorāģisku izsvīdumu plaušās, rentgenoloģiski – akūta respiratoriska disstresa aina, bez bakteriālajām pneimonijām raksturīgiem infiltrātiem. Šajos gadījumos 24 stundu laikā var iestāties *exitus letalis*. Šī komplikācija vērojama reti, bet pandēmiju laikā tās biežums ievērojami palielinās.

Sekundāra baktēriju izraisīta pneimonija.

Biežāk pievienojas atveseļošanās laikā, izpaužas ar atkārtotu temperatūras pacēlumu un stāvokļa pasliktināšanos. Pneimonijas izraisītāji ir *Streptococcus pneumoniae*, *Haemophilus influenzae*, retāk *Staphylococcus aureus*.

Hronisku plaušu slimību paasinājumi.

Ārpusplaušu komplikācijas

Miozīts un mioglobīnūrija (biežāk bērniem).

Miokardīts un perikardīts.

Neiroloģiskās komplikācijas (Gijēna-Barē sindroms, transverss mielīts un encefalīts) sastopamas ļoti reti.

Toksiskā šoka sindroms (gripas vīrusu ietekmē var aktivēties stafilokoku kolonizācija).

Reia sindroms (**neordinēt bērniem aspirīnu!**)

Komplikāciju ārstēšana

Hemorāģiska pneimonija – intensīvās terapijas nodaļā.

Bakteriāla pneimonija – ambulatori vai stacionārā.

Bakteriālu pneimoniju terapija

Atkarībā no smaguma pakāpes pacientus var ārstēt ambulatoriski vai stacionārā.

Antibakteriālā terapija gripas epidēmiju un it īpaši pandēmiju laikā jāuzsāk empīriski. Jāizvēlas medikamenti, kas darbojas uz iepriekš minētiem biežākajiem pneimoniju izraisītājiem, ievērojot mikrobu iespējamo rezistenci un atibakteriālo līdzekļu izmaksas.

Komplikāciju ārstēšana

Antibakteriāla terapija stacionāra pacientiem

Ampicilīns 1,0-2,0 g 4 reizes dienā i/v vai

Amoksicilīns/klavulānskābe 1,2 g 3 reizes dienā i/v vai

Ceftriaksons 2,0 g dienā i/v. (Ja 72 st. laikā nav uzlabošanās, jāpievieno Eritromicīns 1,0 g 3 reizes dienā i/v.)

Terapijas ilgums 7-10 dienas.

Antibakteriāla terapija ambulatoriem pacientiem

Amoksicilīns 500 mg 3 reizes dienā p/o vai

Amoksicilīns/klavulānskābe 625 mg 2-3 reizes dienā p/o

Alternatīva - Cefuroksīms 250-500 mg 2 reizes
dienā p/o

Alerģijas gadīj.: Doksiciklīns 100 mg 2 reizes dienā
p/o vai

Eritromicīns 500 mg 4 reizes dienā

Profilakse

Specifiskā

- Vakcinācija
- Medikamentu lietošana (ķīmijprofilakse)

Profilakse

Nespecifiskā

- maksimāli ierobežot apmeklējumus vietās, kur drūzmējas cilvēki,
- pēc iespējas mazāk izmantot sabiedrisko transportu,
- censties nepieskarties koplietošanas priekšmetiem, virsmām (kāpņu margas u.c.),
- izvairīties no lifta lietošanas,
- personīgās higiēnas ievērošana:
  - roku mazgāšana,
  - vismaz 1x dienā izskalot rīkli, degunu ar novārītu ūdeni vai zāļu tēju,
  - izmantot vienreizlietojamus mutautiņus, salvetes klepojot, šķaudot,
- no slimnieka censties atrasties ne mazāk kā 1 m attālumā,
- slimajam iesakāms lietot sejas masku, atrodoties telpās ar citiem cilvēkiem,
- vēdināt telpas.

Riska grupas

Veselības riska grupas:

- bērni vec. no 6-23 mēn. (smaga norise, komplikācijas)
- bērni vec. no 24-59 mēn. (smaga norise)
- bērni pēc 2 gadu vec. ar hron. blakus slimībām
- grūtnieces
- pieaugušie un bērni ar hron. sirds un asinsvadu slimībām, plaušu slimībām
- pieaugušie un bērni, kuriem pēdējā gada laikā bijusi nepieciešama medicīniskā novērošana vai hospitalizācija
- bērni un pusaudži (1-18 g.v.), kuri ilgstoši saņem aspirīnu (Reja sindroms)
- pansionātu un citu slēgtu veselības aprūpes iestāžu iemītnieki
- personas pēc 65 gadu vecuma

Riska grupas

Prioritārās grupas:

- veselības aprūpes darbinieki
- darbinieki, kas strādā apkalpojošā sfērā

Valsts 50% apmērā kompensē vakcināciju pret gripu:

- 1) personām vecumā no 65 gadiem;
- 2) pieaugušajiem, kuri pieder pie šādām veselības riska grupām:
  - – personas ar hroniskām plaušu slimībām;
  - – personas ar hroniskām kardiovaskulārām slimībām neatkarīgi no to cēloņa;
  - – personas ar hroniskām vielmaiņas slimībām;
  - – personas ar hroniskām nieru slimībām;
  - – personas ar imūndeficītu;
  - – personas, kuras saņem imūnsupresīvu terapiju;
- 3) grūtniecēm

Valsts 100% apmērā kompensē vakcināciju pret gripu:

- 1) bērniem vecumā no 6 līdz 24 mēnešiem;
- 2) bērniem vecumā no 24 mēnešiem līdz 18 gadiem, kuri pieder pie šādām veselības riska grupām:
  - – bērni ar hroniskām plaušu slimībām;
  - – bērni ar hroniskām kardiovaskulārām slimībām neatkarīgi no to cēloņa;
  - – bērni ar hroniskām vielmaiņas slimībām;
  - – bērni ar hroniskām nieru slimībām;
  - – bērni ar imūndeficītu;
  - – bērni, kuri saņem imūnsupresīvu terapiju;
  - – bērni, kuri ilgstoši saņem terapiju ar ac. acetylsalicylicum

Ķīmijprofilakse

Osetamivirs – 75 mg (1 kapsl.) 1 reizi dienā

Zanamivirs – 2x5 mg (inhalācijas) 1 reizi dienā.

Pēcekspozīcijas profilaksi turpina 10 dienas pēc pēdējā zināmā kontakta reizes – **tikai riska grupām**

Paldies par uzmanību!